

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Lappi

Rovaniemen kaupunki

Valvonta-asia koskien lastensuojelun resursseja ja lastensuojelulain noudattamista Rovaniemen kaupungissa

Valvonta-asian vireilletulo

Lapin aluehallintovirastoon on saapunut maaliskuussa 2022 useita epäkohtailmoituksia liittyen Rovaniemen kaupungin lastensuojelun resursointiin, sosiaalityöntekijöiden asiakasmääriin ja asiakkaiden asiakasturvallisuuden vaarantumiseen. Epäkohtailmoitusten mukaan erityisesti lastensuojelun avohuollossa on merkittävää vajausta sosiaalityöntekijäresurssissa. Vaihtuvuus on suurta, avoimia virkoja ei ole saatu täytettyä ja työntekijät ovat erittäin kuormittuneita. Epäkohtailmoitusten mukaan sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät ovat lainvastaisia. Epäkohtailmoitusten mukaan kaikille lastensuojelun asiakkaille ei ole nimettyä lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää, kirjaukset ja asiakassuunnitelmat tehdään viiveellä eikä lapsia kyetä tapaamaan lastensuojelulain velvoitteiden mukaisesti. Asiakkaiden on vaikea tavoittaa sosiaalityöntekijää. Epäkohtailmoitusten mukaan kaupungin toteuttamat toimet asioiden korjaamiseksi ovat olleet riittämättömiä.

Rovaniemen kaupungin sosiaalityöntekijät ovat tehneet kaksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) 48 §:n mukaista epäkohtailmoitusta työnantajalle (27.1.2022 ja 4.3.2022). Vs. palvelualuepäällikkö Kaisa-Maria Rantajärvi on pyynnöstä toimittanut epäkohtailmoitukseen antamansa vastaukset myös aluehallintovirastoon 13.4.2022. Vastausten mukaan sosiaalityöntekijöiden tekemät epäkohtailmoitukset ovat olleet aiheellisia.

LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 3, 13035 AVI | Käyntiosoite: Valtakatu 2, Rovaniemi

puh. 0295 017 300

kirjaamo.lappi@avi.fi

www.avi.fi

Lakisääteisen valvontatehtävänsä hoitamiseksi aluehallintovirasto on päättänyt aloittaa Rovaniemen kaupungin lastensuojelun palvelujen järjestämisen valvonnan lastensuojelulain 13 b §:n noudattamisen sekä asiakasturvallisuuden ja omavalvonnan toteutumisen osalta. Rovaniemen hyvinvointilautakunnalta on pyydetty asiassa selvitys 14.4.2022.

Saatu selvitys

Rovaniemen kaupungin vs. palvelualuepäällikkö Kaisa-Maria Rantajärvi on antanut asiassa selvityksen 20.5.2022. Kaisa-Maria Rantajärven kanssa on myös keskusteltu asiassa puhelimitse 24.5.2022.

Ratkaisu

Aluehallintovirasto antaa Rovaniemen kaupungille huomautuksen sen laiminlyötyä velvollisuutensa huolehtia siitä, että kaikille lastensuojelun asiakkaana oleville lapsille nimetään hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (*lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä*) lastensuojelulain (417/2007) 13 b §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla.

Aluehallintovirasto kiinnittää Rovaniemen kaupungin lastensuojelun palveluista vastuussa olevan hyvinvointilautakunnan huomiota vastaisen varalle

- 1) lastensuojelulain 13 b §:n 2 momentissa ja sen voimaantulosäännöksessä säädetyn, lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän enimmäisasiakasmäärän noudattamiseen;**
- 2) lastensuojelulain 30 §:ssä säädetyn asiakassuunnitelman laatimis- ja tarkistamisvelvollisuuden sekä lastensuojelulain 33 §:ssä säädetyn kirjaamisvelvollisuuden noudattamiseen huomioiden myös sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain**

(254/2015) 4 §:n 3 momentissa ja hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentissa säädetyt velvollisuudet kirjata ja käsitellä asiat ilman aiheetonta viivytystä;

3) siihen, että hallinnossa asioivan esittämiin tiedusteluihin on vastattava ilman aiheetonta viivytystä siten kuin hallintolain 7 ja 8 §:iin kirjattu viranomaisen palveluperiaate ja neuvontavelvollisuus sekä perustuslain (731/1999) 21 §:n 1 momenttiin sekä hallintolain 23 §:n 1 momenttiin kirjattu viivytyksettömän käsittelyn vaatimus edellyttävät.

Lisäksi aluehallintovirasto saattaa hyvinvointilautakunnan tietoon käsityksensä siitä, että hyvinvointilautakunnan tehtävänä on huolehtia omavalvonnan toteuttamisesta siten, että lastensuojelulaissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisesta saadaan riittävästi ajantasaista tietoa ja siten pystytään riittävän ajoissa ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin.

Aluehallintovirasto katsoo perustelluksi jatkaa edelleen Rovaniemen kaupungin lastensuojelun palvelujen järjestämisen valvontaa lastensuojelun sosiaalityöntekijäkohtaisten asiakasmäärien, lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden nimeämisen, asiakassuunnitelmien ja asiakaskirjausten ajantasaisuuden sekä omavalvonnan toteutumisen osalta.

Tässä tarkoituksessa aluehallintovirasto kehottaa hyvinvointilautakuntaa antamaan selvityksen 31.10.2022 mennessä seuraavista seikoista:

- sosiaalityöntekijäkohtaiset asiakasmäärät**
- ilman nimettyä sosiaalityöntekijää olevien lasten määrä**
- niiden lasten määrä, joille ei ole laadittu tai tarkistettu asiakassuunnitelmaa lastensuojelulain 30 §:n edellyttämällä tavalla**
- selvitys asiakaskirjausten ajantasaisuudesta**

- **selvitys lapsen henkilökohtaista tapaamista koskevan velvollisuuden toteutumisesta**
- **selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty valvonnassa esiin tulleiden epäkohtien korjaamiseksi**
- **selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty lastensuojelun omavalvonnan tehostamiseksi ja miten omavalvonnassa konkreettisesti seurataan sosiaalityöntekijäkohtaisia asiakasmääriä, lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden nimeämistä, asiakassuunnitelmien ja kirjausten ajantasaisuutta, lasten tapaamisten toteutumista sekä määräaikojen noudattamista**

Lisäksi pyydetään toimittamaan lastensuojelun omavalvontasuunnitelma.

Pyydetyn selvityksen saatuaan aluehallintovirasto harkitsee, onko asiassa aihetta sosiaalihuoltolain (710/1982) 56 §:n 1 momentin mukaisen määräyksen antamiseen tehostaen sitä tarvittaessa uhkasakolla.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Perustuslain (731/1999) 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Kuntalain (410/2015) 7 §:n 1 momentin mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetyt tehtävät.

Kuntalain 8 §:n 1 momentin mukaan kunta voi järjestää sille laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun varmistamisesta
- 3) tuottamistavasta;
- 4) tuottamisen valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n mukaan asiointi ja asioiden käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksekkaasti.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Hallintolain 23 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n 2 momentin mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava muun ohessa

lastensuojelun järjestämisestä sen mukaan kuin siitä lisäksi erikseen säädetään lastensuojelulaissa (417/2007).

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 47 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon on laadittava omavalvontasuunnitelma sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Suunnitelma on pidettävä julkisesti nähtävänä, sen toteutumista on seurattava säännöllisesti ja toimintaa on kehitettävä asiakkailta sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 49 a §:n mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Lastensuojelulain (417/2007) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

Lastensuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan kunnassa on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan.

Lastensuojelulain 11 §:n 2 momentin mukaan lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Lastensuojelulain 13 b §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (*lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä*), jonka

tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö.

Lastensuojelulain 13 b §:n 2 momentin mukaan yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. Mainitun pykälän voimaantulosta on säädetty siten, että lain 13 b §:n 2 momentissa säädettyä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän asiakkaiden enimmäismäärää sovelletaan 1. päivästä tammikuuta 2024, ja siihen asti lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 35 lasta asiakkaanaan.

Lastensuojelulain 30 §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma. Pykälän 2 momentin mukaan asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa lapsen muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan tai lapselle läheisen henkilön ja lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa. Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Asiakassuunnitelmaan on kirjattava myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimien järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Lastensuojelulain 30 §:n 3 momentin mukaan huostaan otettua lasta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan lisäksi sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille sekä se, miten lapsen terveydenhuolto, varhaiskasvatus, perusopetus ja muu lapsen opetus järjestetään. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta hänen vanhempiensa ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa ja miten samalla

otetaan hänen etunsa mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

Lastensuojelulain 30 §:n 4 momentin mukaan jälkihuollossa olevaa lasta tai nuorta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet sekä erityisen avun ja tuen järjestäminen lapselle tai nuorelle ja hänen vanhemmilleen, ja huoltajilleen tai muille hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaaville.

Lastensuojelulain 33 §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun työntekijöiden tulee merkitä lasta tai nuorta koskeviin asiakasasiakirjoihin lastensuojelulain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua vireille tulosta lähtien kaikki lapsen tai nuoren tarvitsemien lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseen vaikuttavat tiedot sekä toimenpiteiden suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain (254/2015) 4 §:n 3 momentin mukaan asiakastietojen kirjaukset on tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun asiakkaan asia on käsitelty.

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 3 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirastolle kuuluu sosiaalihuollon suunnittelu, ohjaus ja valvonta alueellaan.

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaalihuollon ohjauksen ja valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai kuntayhtymä on tämän lain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat antaa kunnalle tai kuntayhtymälle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle.

Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat, jos asia ei anna

aihetta huomautukseen tai muihin toimenpiteisiin, kiinnittää valvottavan huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen.

Edellä mainitun pykälän 3 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettuun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tai aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ja huomioon kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Lastensuojelulain sosiaalityöntekijäkohtaista enimmäisasiakasmäärää koskevan säännöksen noudattaminen

Aluehallintovirastoon saapuneissa epäkohtailmoituksissa on tuotu esiin, että sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät Rovaniemen lastensuojelussa ovat lainvastaisia.

Lastensuojelun työntekijäkohtaisista enimmäisasiakasmääristä on säädetty lastensuojelulain 13 b §:ssä. 1.1.2022 alkaen työntekijäkohtainen enimmäisasiakasmäärä on ollut 35 lasta. Saatujen selvitysten perusteella aluehallintovirasto toteaa, että tammikuussa 2022 Rovaniemen lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijällä on ollut vastuullaan keskimäärin 43 lasta. Toukokuussa 2022 työntekijäkohtainen enimmäisasiakasmäärä ylittyi avo- ja sijaishuollon kahdestatoista sosiaalityöntekijästä viidellä ylitysten ollessa kolmella työntekijällä 2-3 lasta ja kahdella työntekijällä 6-8 lasta. Aluehallintovirasto toteaa, että työntekijäkohtaiset ylitykset ovat vähentyneet alkuvuoteen verrattuna.

Aluehallintovirasto toteaa, että hallintolain 7 §:ssä edellytetään, että asiointi ja asioiden käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä

tuloksekkaasti. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n 2 momentin mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava muun ohessa lastensuojelun järjestämisestä sen mukaan kuin siitä lisäksi erikseen säädetään lastensuojelulaissa. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 49 a §:n mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Aluehallintovirasto toteaa, että kunnan on huolehdittava siitä, että sillä on riittävä määrä lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä, jotta kaikista lastensuojelulain mukaisista velvoitteista voidaan huolehtia. 1.1.2022 voimaan tulleen lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoituksen tarkoituksena on ollut vahvistaa lapsen edun ensisijaisuuden ja lapsen oikeuksien toteutumista lastensuojelussa sekä turvata lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tavoitteiden toteutuminen. Henkilöstömitoituksen tavoitteena on ollut vähentää sosiaalityöntekijän työkuormitusta ja näin parantaa sosiaalityöntekijän mahdollisuuksia perehtyä lapsen asioihin ja sosiaalityön tekemiseen lapsen etua parhaalla mahdollisella tavalla toteuttaen (HE 170/2021 vp., s.1).

Saatujen selvitysten mukaan Rovaniemen hyvinvointilautakunta on valmistautunut lastensuojelulain 13 b §:n 1.1.2022 voimaan tulleeseen muutokseen perustamalla vuodelle 2022 kuusi sosiaalityöntekijän virkaa, joista viisi on sijoitettu lastensuojelun avohuoltoon ja yksi sijaishuoltoon. Virat ovat olleet auki, mutta niihin ei ole ollut hakijoita. Kevään aikana virkoihin on saatu määräaikaista viranhoitajia. Rekrytointi on parhaillaan käynnissä ja vs. palvelualuepäällikkö Kaisa-Maria Rantajärven suullisesti antaman arvion mukaan virat voisivat olla vakinaisesti täytettynä lokakuuhun 2022 mennessä, mikäli virkoihin tulee päteviä hakijoita.

Saaduissa selvityksissä todetaan rekrytointivaikkeuksien yhdeksi syyksi Rovaniemen kaupungin lastensuojelun matala palkkataso. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkkoja on nostettu huhtikuussa 2021 200 €, joulukuussa 2021 100 € ja toukokuussa 2022 300 €. Lisäksi on pohdittu erilaisia keinoja rekrytoinnin

houkuttelevuuden lisäämiseksi sekä työn kuormittavuuden vähentämiseksi.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan mm. aiempien resurssien vähäisyydestä aiheutunut työntekijöiden kuormittuneisuus ja matalaksi koettu palkkataso ovat voineet osaltaan johtaa runsaaseen työntekijöiden vaihtuvuuteen ja siten myös merkittäviin rekrytointivaikeuksiin. Tämä on voinut heijastua myös lastensuojelun asiakkaiden saamiin palveluihin.

Aluehallintovirasto toteaa, että Rovaniemen hyvinvointilautakunta on ryhtynyt toimenpiteisiin kyetäkseen noudattamaan lastensuojelulain 13 b §:ssä säädettyä enimmäisasiakasmäärää koskevaa vaatimusta. Toimenpiteet eivät ole kuitenkaan olleet riittäviä, joten lastensuojelun työntekijäkohtaiset enimmäisasiakasmäärät ovat ylittyneet. Tämän vuoksi aluehallintovirasto harkitsee aiheelliseksi kiinnittää Rovaniemen hyvinvointilautakunnan huomiota vastaisen varalle lastensuojelulain 13 b §:n 2 momentissa ja sen voimaantulosäännöksessä säädetyn, lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän enimmäisasiakasmäärän noudattamiseen.

Lastensuojelun asiakasturvallisuuden toteutuminen

Velvollisuus nimetä lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä

Aluehallintovirastoon saapuneissa epäkohtailmoituksissa on tuotu esiin, että kaikille Rovaniemen lastensuojelun asiakkaille ei ole nimettynä lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää.

Lastensuojelulain 13 b §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (*lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä*), jonka tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö. Saatujen selvitysten perusteella toukokuussa 2022 ilman nimettyä, lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää, on ollut avohuollossa 17 lasta ja sijaishuollossa 28 lasta. Toukokuussa 2022 Rovaniemen

lastensuojelun avo- ja sijaishuollon asiakkaana on ollut 416 lasta, joten ilman nimettyä sosiaalityöntekijää on ollut 10,8 % kaikista asiakkaista. Vs. palvelualuepäällikkö Kaisa-Maria Rantajärven antaman suullisen ilmoituksen mukaan ilman nimettyä sosiaalityöntekijää olleiden lasten määrä on alkuvuonna 2022 ollut suurempi.

Aluehallintovirasto toteaa, että lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen lakisääteisten oikeuksien toteutuminen on sidoksissa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän toimintaan. Lastensuojelulaissa on säädetty lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän vastuulla olevista tehtävistä ja velvoitteista. Mikäli lapselle ei ole nimettynä hänen asioistaan vastaavaa sosiaalityöntekijää, ei voida varmistua siitä, miten lapsen lakisääteiset oikeudet sekä lastensuojelulain 1 §:ssä säädetty oikeus erityiseen suojeluun toteutuvat.

Aluehallintovirasto toteaa, että ilman nimettyä sosiaalityöntekijää olevien lasten asiakasturvallisuus on voinut vaarantua ja voi edelleen vaarantua. Tämän vuoksi aluehallintovirasto harkitsee oikeaksi antaa Rovaniemen kaupungille huomautuksen sen laiminlyötyä velvollisuutensa huolehtia siitä, että kaikille lastensuojelun asiakkaana oleville lapsille nimetään hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (*lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä*) lastensuojelulain (417/2007) 13 b §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla.

Asiakassuunnitelmien ja asiakaskirjausten ajantasaisuus

Aluehallintovirastoon saapuneissa epäkohtailmoituksissa on tuotu esiin, että asiakassuunnitelmat ja asiakaskirjaukset tehdään Rovaniemen lastensuojelussa viiveellä.

Aluehallintovirasto toteaa, että lastensuojelulain 30 §:n mukaisesti jokaiselle asiakkuudessa olevalle lapselle on laadittava asiakassuunnitelma ja se on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Lastensuojelulain 33 §:ssä säädetään velvollisuudesta kirjata kaikki lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseen vaikuttavat tiedot sekä toimenpiteiden suunnittelun,

toteuttamisen ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 4 §:n 3 momentin mukaan kirjaukset on lisäksi tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun asiakkaan asiaa on käsitelty. Myös hallintolain 23 §:n 1 momentti edellyttää asioiden käsittelemistä ilman aiheetonta viivytystä.

Saatujen selvitysten mukaan asiakassuunnitelmien ajantasaisuudesta Rovaniemen lastensuojelussa ei ole saatavissa täysin luotettavaa tietoa. Rovaniemen hyvinvointilautakunta on antanut Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n tilastokyselyyn tiedon, että vuonna 2021 on laadittu 143 lastensuojelulain mukaista avo- tai jälkihuollon asiakassuunnitelmaa 0-17 -vuotiaille lapsille. Toukokuussa 2022 lastensuojelun avo- ja sijaishuollon asiakkuudessa oli 416 lasta. Lukuja verrattaessa voidaan arvioida, että valtaosalle lastensuojelun asiakkuudessa olevista lapsista ei ole tehty asiakassuunnitelmaa ollenkaan.

Aluehallintovirasto toteaa, että asiakassuunnitelma on keskeisin lastensuojelun suunnitelmallisen toteuttamisen ja arvioinnin väline. Pelkkä asiakasasioiden kirjaaminen ei voi koskaan korvata asiakassuunnitelmaa. Asiakassuunnitelman laatimisen laiminlyöminen tai sen tarkistamisen viivästyminen voi johtaa asiakasturvallisuuden vakavaankin vaarantumiseen. Asiakassuunnitelma on myös keskeinen dokumentti, jonka perusteella lapsi, hänen vanhempansa tai lailliset edustajansa sekä valvovat viranomaiset voivat arvioida lapsen oikeuksien toteutumista.

Saatujen selvitysten perusteella asiakaskirjausten viivästyminen esiintyy osalla Rovaniemen lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä. Aluehallintovirasto toteaa, että kirjausten ajantasaisuudella voi olla ratkaiseva merkitys silloin, kun lapsen asiaa joutuu käsittelemään joku muu kuin lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Näin voi tapahtua esimerkiksi lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän poissaolon takia tai hoidettaessa lapsen asiaa sosiaalipäivystyksessä. Tällöin ratkaisuja joudutaan tekemään puutteellisten tietojen

perusteella, mikä voi johtaa merkittävään asiakasturvallisuuden vaarantumiseen.

Aluehallintovirasto toteaa, että Rovaniemen hyvinvointilautakunta ei ole riittävällä tavalla huolehtinut, että kaikille lastensuojelun asiakkuudessa oleville lapsille olisi laadittu asiakassuunnitelma ja että asiakaskirjaukset olisi kaikilta osin tehty viivytyksettä. Näin ollen aluehallintovirasto katsoo aiheelliseksi kiinnittää Rovaniemen hyvinvointilautakunnan huomiota vastaisen varalle lastensuojelulain 30 §:ssä säädetyn asiakassuunnitelman laatimis- ja tarkistamisvelvollisuuden sekä lastensuojelulain 33 §:ssä säädetyn kirjaamisvelvollisuuden noudattamiseen huomioiden myös sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 4 §:n 3 momentissa ja hallintolain 23 §:n 1 momentissa säädetyt velvollisuudet kirjata ja käsitellä asiat ilman aiheetonta viivytystä.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden tavoitettavuus

Aluehallintovirastoon saapuneissa epäkohtailmoituksissa on tuotu esiin, että asiakkaiden on vaikea tavoittaa sosiaalityöntekijää Rovaniemen lastensuojelussa.

Hallintolain 8 §:n 1 momentissa ja 23 §:n 2 momentissa säädetään viranomaisen velvollisuudesta vastata asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin sekä asian käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Perustuslain 21 §:n 1 momentin ja hallintolain 23 §:n 1 momentin mukainen vaatimus asioiden käsittelemisestä ilman aiheetonta viivytystä koskee myös asiakkaiden yhteydenottoopyyntöihin ja tiedusteluihin vastaamista.

Aluehallintovirastolle antamassaan selvityksessä vs. palvelualuepäällikkö Kaisa-Maria Rantajärvi toteaa, että tällä hetkellä ilman nimettyä sosiaalityöntekijää olevien asiakkaiden yhteydenotot ja kiireelliset asiat hoituvat johtavan sosiaalityöntekijän tai virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystyksen kautta. Niillä asiakkailla, joilla on oma sosiaalityöntekijä nimettynä, on mahdollisuus soittaa tai lähettää viestiä suoraan omalle sosiaalityöntekijälle tai työparina

toimivalle työntekijälle. Asiakkaille annetaan asiakkuuden alussa oman työntekijän yhteystiedot. Mikäli työntekijä ei ole tavoitettavissa, asiakas voi jättää soitto- tai muun yhteydenottoopyynnön sosiaalipalvelun neuvonnan kautta. Asiakkailla on ajoittain vaikeuksia tavoittaa omaa työntekijää esimerkiksi, jos työntekijä jää äkillisesti pois töistä tai työntekijän kalenterit ovat täynnä asiakastapaamisia ja/tai palavereita.

Aluehallintovirasto toteaa, että sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada yhteys asiaa hoitavaan työntekijään ilman aiheetonta viivytystä. Saatujen selvitysten perusteella asiakkailla on ajoittain vaikeuksia tavoittaa omaa työntekijää. Aluehallintovirasto toteaa, että hallintolain 7 §:n mukaisesti myös sosiaalihuollon järjestäjällä on velvollisuus huolehtia siitä, että lastensuojelussa asioiva saa asianmukaisesti lastensuojelun palveluita ja viranomaisen voi hoitaa tehtävänsä tuloksekkaasti. Edellä todettu tarkoittaa sitä, että sosiaalityöntekijöiden tehtävät tulee järjestää siten, että heillä on mahdollisuus vastata asiakkaiden ja myös yhteistyökumppaneiden yhteydenottoihin viivytyksettä. Aluehallintovirasto harkitsee aiheelliseksi kiinnittää Rovaniemen hyvinvointilautakunnan huomiota vastaisen varalle siihen, että hallinnossa asioivan esittämiin tiedusteluihin on vastattava ilman aiheetonta viivytystä siten kuin hallintolain 7 ja 8 §:iin kirjattu viranomaisen palveluperiaate ja neuvontavelvollisuus sekä perustuslain (731/1999) 21 §:n 1 momenttiin sekä hallintolain 23 §:n 1 momenttiin kirjattu käsittelyn viivytyksettömän käsittelyn vaatimus edellyttävät.

Omavalvonnan toteutuminen

Aluehallintovirastoon saapuneissa epäkohtailmoituksissa on ilmoitettu puutteita useissa eri asioissa ja todettu, että Rovaniemen kaupungin toteuttamat toimet asioiden korjaamiseksi ovat olleet riittämättömiä. Useiden ilmoitettujen epäkohtien ja puutteiden vuoksi aluehallintovirasto on pyytänyt Rovaniemen hyvinvointilautakunnalta selvitystä siitä, miten se on omavalvonnassaan seurannut sosiaalityöntekijöiden asiakasmääriä sekä asiakassuunnitelmien ja asiakaskirjausten viivästymisiä.

Sosiaalihuoltolain 47 §:n mukaan sosiaalihuollon toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon on laadittava omavalvontasuunnitelma sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Lastensuojelulain 11 §:n 1 momentissa säädetään lastensuojelun järjestämisestä kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisena ja tarvittavassa laajuudessa. Lastensuojelulain 11 §:n 2 momentissa säädetään, että lastensuojelun tulee olla laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille ja heidän perheilleen tarvitsemansa avun ja tuen. Aluehallintovirasto toteaa, että toimiva omavalvonta ja sen havaintojen perusteella tehdyt toimenpiteet turvaavat edellä mainittujen lastensuojelulaissa asetettujen velvoitteiden toteutumista.

Aluehallintovirastolle antamassaan selvityksessä vs. palvelualuepäällikkö Kaisa-Maria Rantajärvi toteaa, että lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmääriä ja asiakaskirjausten ja asiakassuunnitelmien mahdollisia viivästyksiä on seurattu tiiviisti jo usean vuoden ajan vähintään kaksi kertaa vuodessa kunkin sosiaalityöntekijän kanssa. Lisäksi sosiaalityöntekijöitä on ohjeistettu kertomaan omalle lähiesimiehelleen, mikäli tehtävää ei kyetä tekemään asianmukaisesti. Asiakaskirjausten ja asiakassuunnitelmien kirjaamisen osalta on sovittu käytäntö, että jokainen työntekijä jättää kalenterissaan viikosta yhden päivän vapaaksi asiakastyöstä ja palaverista, jolloin aika pyhitetään kirjausten tekemiselle. Osalla sosiaalityöntekijöistä tämä onnistuu, mutta osalla ei.

Aluehallintovirastolle antamassaan selvityksessä Rantajärvi toteaa lisäksi, että asiakassuunnitelmien ajantasaisuuden osalta ei ole tällä hetkellä saatavissa täysin luotettavaa tietoa. Nykyisestä tietojärjestelmästä puuttuu komponentti, jolla tehtyjen asiakassuunnitelmien määrät olisi mahdollista saada luotettavasti ja helposti. Myöskään vanhasta tietojärjestelmästä ei saada kootusti tietoa siitä, kuinka vanha asiakassuunnitelma kullakin lapsella on.

Aluehallintovirasto toteaa, että kaksi kertaa vuodessa tapahtuneesta seurannasta huolimatta asiakkaiden työntekijäkohtaisissa määrissä sekä asiakassuunnitelmien laadinnassa ja asiakaskirjauksissa on edelleen epäkohtia. Tältä osin omavalvonta ei ole ollut riittävää tai sen perusteella ei ole ryhdytty riittäviin toimenpiteisiin.

Aluehallintovirasto toteaa, että Rovaniemen kaupungin lastensuojelun omavalvonta ei ole kokonaisuutena tarkastellen kyennyt riittävällä tavalla havaitsemaan tai korjaamaan esiintyneitä epäkohtia ja toiminnan puutteita. Tämän vuoksi aluehallintovirasto harkitsee aiheelliseksi saattaa hyvinvointilautakunnan tietoon käsityksensä siitä, että hyvinvointilautakunnan tehtävänä on huolehtia omavalvonnan toteuttamisesta siten, että lastensuojelulaissa asetettujen velvollisuuksien noudattamisesta saadaan riittävästi ajantasaista tietoa ja siten pystytään riittävän ajoissa ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 6 § 1 ja 2 momentti

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n 3 momentin ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n perusteella saa hakea valittamalla muutosta.

Lakimies

Mariana Lantto

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Marjut Aikio

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Marjut Aikio, p. 0295 017 384 tai lakimies Mariana Lantto, p. 0295 017 373

Jakelu

Rovaniemen hyvinvointilautakunta

Tiedoksi

Vs. palvelualuepäällikkö Kaisa-Maria Rantajärvi
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira

Suoritemaksu

Päätös on maksuton.

Tämä asiakirja LAAVI/549/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAAVI/549/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Aikio Marjut 10.06.2022 09:01

Ratkaisija Lantto Mariana 10.06.2022 09:32